

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävistä perhe-eläkkeistä

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävistä perhe-eläkkeistä (HE 58/2017 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 7/2017 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävistä perhe-eläkkeistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Oikeus perhe-eläkkeeseen

Ylimääräistä taiteilijaeläkettä saaneen henkilön kuoltua hänen edunsaajilleen suoritetaan hakemuksesta leskeneläkettä ja lapseneläkettä (*perhe-eläke*) sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Lesken eläkeoikeus

Leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, jos:

- 1) hän on solminut avioliiton edunjäntäjän kanssa ennen kuin tämä oli täyttänyt 65 vuotta; ja
- 2) hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjäntäjän kanssa.

Leskeneläkkeeseen on oikeus myös sellaisella leskellä, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjäntäjä 65 vuotta, jos avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta, jos leski:

Eduskunnan vastaus EV 96/2017 vp

- 1) on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta; tai
- 2) sai edunjättäjän kuollessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitetun työeläkelain tai kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin nojalla, jos lapsi on annettu ottolapseksi perheen ulkopuolelle ennen edunjättäjän kuolemaa, eikä sellaisen edunjättäjän lapsen perusteella, jonka leski on ottanut ottolapsekseen edunjättäjän kuoltua.

Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella vastaavaa perhe-eläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

3 §

Lapsen eläkeoikeus

Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjättäjän kuollessa alle 18-vuotiaalla edunjättäjän lapsella ja lesken lapsella, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa.

Lapseneläke myönnetään ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

4 §

Eläkeoikeuden rajoittaminen

Leskellä, joka on perhe-eläkkeen ainoa edunsaaja, ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen, jos hänen säännölliset yhteenlasketut ansiotulonsa ja työeläkelakeihin perustuvat eläketulonsa ylittävät ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun lain (194/2016) 3 §:ssä säädetyn määrän kuukaudessa. Tulot tarkastetaan edellisvuoden vahvistetun verotuksen mukaan lesken jäädessä ainoaksi edunsaajaksi.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

5 §

Eläkkeen peruste, määrä ja tarkistaminen

Perhe-eläkkeen perusteena on edunjättäjän kuollessaan saama valtion myöntämä ylimääräinen taiteilijaeläke.

Leskeneläkkeen määrä perhe-eläkkeen perusteesta on:

- 1) 6/12, jos edunsaajana on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;
- 2) 5/12, jos edunsaajana on leski ja kaksi lasta;
- 3) 3/12, jos edunsaajana on leski ja kolme lasta;
- 4) 2/12, jos edunsaajana on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä perhe-eläkkeen perusteesta on:

Eduskunnan vastaus EV 96/2017 vp

- 1) 4/12, jos lapsia on yksi;
- 2) 7/12, jos lapsia on kaksi;
- 3) 9/12, jos lapsia on kolme;
- 4) 10/12, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan, kun edunsaajien lukumäärä muuttuu. Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakulta edunsaajalta keskeytetty tai vähennetty, keskeyttäminen ja vähentäminen kohdistuvat hänen osaansa perhe-eläkettä.

6 §

Eläkkeen myöntäminen ja maksaminen

Perhe-eläkkeen myöntää ja maksaa Keva.

Perhe-eläkkeen hakemisesta, maksamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

7 §

Perhe-eläkkeen alkaminen ja takautuva maksaminen

Perhe-eläkettä maksetaan edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneelle lapselle perhe-eläkettä maksetaan lapsen syntymää seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei makseta takautuvasti ilman erityistä syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

8 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän ylimääräinen taiteilijaeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

9 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen ja ilmoitusvelvollisuus

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin on täyttänyt 50 vuotta. Leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kevälle solmimastaan avioliitosta. Oikeus leskeneläkkeeseen lakkaa myös, jos leskestä tulee ainoa edunsaaja ja hänen tuloinsa ylittävät 4 §:ssä säädetyn määrän.

Eduskunnan vastaus EV 96/2017 vp

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan otolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän uudelle puolisolle. Jos lapseneläkettä saava lapsi annetaan otolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle, lapsen ottovanhemmat ovat velvolliset ilmoittamaan otolapseksi ottamisesta Kevälle.

10 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Kun leskeneläke lakkautetaan 9 §:n 1 momentin mukaisesti, leskelle maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä.

11 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaussa Kevan tämän lain mukaiseen päätökseen sovelletaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 9 luvun säännöksiä muutoksenhausta ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

12 §

Eläkkeen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä

Keva voi päättää eläkkeen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun eläkkeen takaisin perittäväksi, jos eläkkeenhakija on hakemuksessa antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on olennaisesti vaikuttanut eläkkeen saantiin.

Keva voi päättää ylimääräisen perhe-eläkkeen osalta, että osa takaisin perittävästä eläkkeestä jätetään perimättä, jos täysimääräinen takaisinperintä on kohtuuton eläkkeensaajan taloudelliseen asemaan nähden.

13 §

Eläkkeen ja tulorajan tarkistaminen

Tämän lain mukaista eläkettä tarkistetaan kalenterivuosittain noudattaen työntekijän eläkelain 98 §:ää. Tämän lain 4 §:ssä säädettyä tulorajaa tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijäin eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan ylimääräisiin taiteilijaeläkkeisiin liittyvistä ylimääräisistä perhe-eläkkeistä annettu valtioneuvoston päätös (216/1974). Päätöstä sovelletaan kuitenkin ennen tämän

Eduskunnan vastaus EV 96/2017 vp

lain voimaantuloa sellaisiin vireille tulleisiin hakemuksiin, jotka käsitellään opetus- ja kulttuuri-ministeriössä.

Helsingissä 17.10.2017

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri